

Муниципальное бюджетное общеобразовательное учреждение
Средняя общеобразовательная школа с.Бояровка Каа-Хемского района

СОГЛАСОВАНО

ЗУВР МБОУ СОШ с.Бояровка:

 /Биче-оол О.А./

Протокол №1 «24» 08, 2023 г.

УТВЕРЖДАЮ

Директор МБОУ СОШ с.Бояровка:

 /Чаш-оол О.С./

от «25» 08 2023 г.

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА

(ID 76383)

учебного предмета «Литературное чтение на родном
(тувинском) языке»
2 класс

Бояровка, 2023

ТАЙЫЛБЫР БИЖИК.

Тыва уругларны шын, кижизиг, эртем-билиглиг кижилер кылдыр ооредири – амгы уенин школаларыны эн-не кол сорулгаларынын бирээзи. Ужук-бижик номчуп билип эгелээринин эн-не кол дозу- эге класстар. 7-10 харлыынга чедир уругнун чугаа-домаанын ангы-ангы хевирлеринин (бжимел чугаа, номчулга, дыннап билири) сайзыраарынга таарымчалыг уези. Ынчангаш тыва литературлуг номчулга эге школага чугула эртемнернин бирээзи.

НОМЧУЛГА ПРОГРАММАЗЫНЫН КОЛ-КОЛ СОРУЛГАЛАРЫ, ХАРАКТЕРИСТИКАЗЫ

Номчулга кичээлдеринин кол сорулгазы — ыткыр (дынналдыр) номчуурунун хевиринден эгелээш, ханы, медеделдиг иштинде номчуурун чедип алыры.

Номчулганын шын, медеделдиг, аянныг номчуур шынарларынын болгаш дынналдыр база иштинде номчуур хевирлерин уругларга шингээттирерде, янзы-буру аргаларны ажыг-лап, ажылдарнын хевирлерин чоорту нарыдадып тургаш, билиндирерин сумелеп турар.

Ооредилгенин бирги чылында сос номчуурунун аргаларын шингээттирип, ангы-ангы состерни, сос каттыжышкыннарын домактар болу бээр кылдыр ун аайы-биле (интонация) кожуп, чугурту номчулгаже чоорту шилчиир.

Ийиги чылында угаан ажылыныц база бир чадазынче унуп, иштинде номчулганын чанчылдарын боттандыраар.

Ушку чылында номчулганын темпизин элээн дурген шуудадыр. Номчулга уезинде уе камнаарынын чогулмчалыг аргаларын чеп ажыглаарын шингээттирер.

Дортку чылында номчулганын кол шынарларын (шын, чугурту, медеделдиг, аянныг) колдуунда шингээдип апкан турар. Литературлуг шын адаашкын езугаар болгаш рольдар аайы-биле аянныг номчуурунун чанчылдарын ап, номчулганыц чогуур темпизин шын сагып билген турар ужурлуг.

Эге школанын бугу-ле чадаларында башкы уругларны номчуп билир кылдыр ооредири-биле чергелештир уруглар боттары номчаан чогаалыныц утказын сайгарып, ында кол чуулду илередип, оон чогуур (улулг эвес) туннелдер кылып шыдаптарынче угланган ажылдарны база чорудар. Оон ангыда номчаан созуглелдерин кезектерге чарып, оларга тус-тузунда ат тыварынга, абзацтар дузазы-биле план тургузарынга, номчаан чуулунун утказын делгеренгей (долу) азы допчу кылдыр чугаалап оорениринге чанчыктыраар.

Чечен чогаал эртеминге хамаарыштыр 3 — 4 класстарга дараазында бодуун билиглер-биле база таныштырып болур: автор дугайында кыска дыннадыглар, номчаан чогаалынынжанры, темазы, улустун аас чогаалынын бичии жанрлары — тывызыктар, улегер

домактар, дурген-чугаалар, янзы-буру тывызыктыг бодалгалар дээш оон-даа оске.

Литературлуг номчулганы дамчыштыр чечен чогаалды уругларга ханы билиндирерде, оларныц хире-шаа-биле чогаадыкчы чоруунга ундезилеп, ону ооренип коруп тургаш, иштики сагыш-сеткилдин анаа хамаарылгалыг болурунундуржулгазынга даянырын база сумелеп турар.

Чечен чогаал кижинин угаан-медерелинге, сагыш-сеткилинге салдарлыг болганда, ол уран чуулдун нарын хевиринге хамааржыр.

Чечен чогаал номчуп, чечен овор-хевирлер-биле танышкан тудум, уругларнын ниити сайзыралы, чувени угаап, медереп билири, сагыш-сеткилинин бодалдары улам делгемчиир, ханылаар, байлакшыыр. Авторнун созуглелинге дууштур уругларныц аас-биле харыылары, чечен овор-хевирге хамаарыштыр билип алган бугу-ле ажыктыг чуулдери оларнын чечен чогаалды шингээдип ап турарынын херечизи болур.

Программада бердинген чижек тематикаларга хамаарыштыр номчуур ужурлуг чогаалдар иштинден уруглар торээн черинин, долгандыр турар хурээлелдин; эш-оор болгаш уе-чергелеринин, оларнын чуртталгазынын, оюн-тоглаазынын, ужуралдарынын; бойдус болгаш оон камгалалынын; тыва чоннунчаагай чанчылдарынын; торээн чуртунун тоогузунден барымдааларнын дугайында билиглерни шингээдип алырлар. Бердинген программа 2-4-ку класстарнын уругларынга таарыштыр кылдынган.

"Литературлуг номчулга" программанын ооредилге планда туружу

Программа ёзугаар неделяда 2 шак. Бүдүн өөредилге чылында ниитизи-биле 68шак өөренир

Эге школанын чечен чогаал номчулгазынын программазынын чуртталганнын

үнелелдерин чедип алырынын угланыышкыннары:

- 1) уруглар номчаан (өөренген) чогаалдарынын утказын, оон маадырларынын ходелиишкиннерин, чорук-херектеринханы шингээдип ап, анаа хамаарыштыр чогуур үнелелдиберип, боттарынын сагыш-сеткилин хайныышкынны-биле илередип шыдаарынын, чечен чогаалды долузу-биле шингээдип алырынын аргаларын сайзырадыр;
- 2) чечен чогаалдын уран чурумалдыг дылын, овор-хевир тургузарынга аян киирер аргаларын сеткип билир кылдыр уругларны еередир; оларнын боданыр аргаларын болгаш чогаадыкчы бодалдарын сайзырадыры;
- 3) шулук чогаалын кичээнгейлиг дыннап билирининаргаларын сайзыратпышаан, оон уран сезун чарашсынар болгаш ханы шицгээдип алырынын дуржулгазын мооннеп, анаа уран-чечен хооннуг болгаш сонуургалдыг болурун кижизидер;
- 4) уругларнынном-биле ажылдап, оон билиг тыварынга номну ургулчу номчуурунга

- негелделиг, чечен чогаалга сундулуг, уран состун тургузукчулары — чогаалчыларнын чогаадыкчы ажыл-херектеринге сонuurгалдыг болурун чедип алыр;
- 5) долгандыр турар хурээлел болгаш бойдус дугайында уругларныц боттуг бодалдарын сайзырадып, ону шын угаап болгаш медеpеп билиринин дуржулгазын байыдар;
- 6) хемчээл, утка, тематика, жанр талазы-биле ангы-ангы чогаалдарны ханы, шын билиндирер;
- 7) номчаан чуулунун утказын шингээттиpерден ангыда, уругларнын ниити билиинин деннелин делгемчидеринин дуржулгазын байыдар болгаш амыдыралга оларныц мозу-шынарлыг, эстетиктиг хамаарылгазын база хевирлээр;
- 8) чечен чогаалды (номну) уруглар боттары шилип ап, ону таалап номчуксаар кузелин боттандыраp;
- 9) уругларнын чугаазын сайзырадыр болгаш оларга чугаалап, номчуп, дыннап билиринин база созуглелдернин ангы-ангы хевирлерин сайгарып шыдаптарынын чанчылдарын шингээттиpер.

**Номчулгага болгаш чугаа сайзырадылгазынга өөреникчилерниң кол билиглери,
мергежилдери болгаш чанчылдары.**

**2-ги классты доозуп тургаш, өөреникчилер дараазында чүүлдерни шингээдип алган
турар.**

Номчулганың чанчылдары:

Бирги чартык чылда 2-3 слогтардан тургустунган нарын эвес сөстөрни бүдүнү-биле адап, 3-4 слогтарлыг элээн нарын хире сөстөрни слогтарга чарбышаан, шын, медеpелдиг номчуп билир; домакка сөстөрни бот-боттарындан адырбайн, утка талазы-биле аразында тудуш холбаалыг кылдыр номчуур; номчулганың темпизи чоорту дүргедеп, таныш эвес сөзүглелди номчуурунун дүргени минутада 35-45 хире сөс.

Ийиги чартык чылда утка талазы-биле билдингир сөстөрни болгаш домактарны шын, аянын, медеpелдиг, илдик чокка, тода дынналдыр номчуп шыдаптар; сөзүглелде чугула утка илередир сөстү үн-биле (үннү бедидип азы чавызадып тургаш) ылгап билир; таныш эвес сөзүглелди номчуурунун дүргени 1 минутада 55-60 хире сөс. Медээ, айтырыг, кыйгырыг демдектерин барымдаалап, домактарның аянын үн-биле дамчыдып билир. Аянын номчуурунга белеткенир талазы-биле бот-онаалганы башкыдан алгаш, улуг эвес сөзүглелди иштинде номчуп билир.

Сөзүглел-биле ажыл. Номчаан чүүлүнге хамаарыштыр айтырыгларга харыы берип, утказын чугаалап, кол бодалды илередип билир. Чогаалдың киржикчилериниң кылып турар чүүлдерин

үнелеп, чылдагаанын тайылбырлап шыдаптар. Сөзүглелди боттарының сөстери-биле катаптап чугаалаары. Номда бердинген айтырыглар болгаш онаалгаларны номчаан чүүлүнге хамаарыштыр ажыглап билири: номчаан сөзүглелдин адын номнуң допчузундан тып шыдаары. Башкының дузазы-биле кезектерге чарып каан сөзүглелдерге аттар тывар. Абзацтарны барымдаалап тургаш сөзүглелдин утказын шын тургузарынга баштайгы чаңчылдарны алыр. Шүлүктү аянныг номчуп, доктаадып, тоолдарны ыдып билир.

2-ги класстың өөреникчилеринин тыва дылда программаны билип алганының планнаттынган түңнелдери.

Өреникчилеринин (личностуг) хевирлеттинген турар ужурлуг мөзү -шынары:

-Төрээн дылывыс харылзажырынын база мээ–медереливистиң шынарын көргүзеринин кол чепсээ;

- Төрээн дыл национал культуравыстың кол болуушкуну;

-Сагыш-сеткилди,бодалдарны илередиринге дылдың бай-байлаан, уран-чечен аргаларын чөптүг ажыглап билири.;

- Төрээн дылын улаштыр өөрениринге сонуургалын оттурары;

- Аас болгаш бижимел чугаага дылдың уран-чечен аргаларын чедимчелиг ажыглап билири.

-Төрээн дылын сайзырадырынга, ону кадагалап арттыларынга өөреникчинин бот киржилгези;

- Аас- чугаага дылдың уран-чечен аргаларын эстетиктиг талазынче угландыраары.

- долгандыр турар бойдуска хумагалыг, камныг, ынак болуру;

- езу-чурумга чагырткан, ужур-дүрүмнү сагып билир кижизиг мөзү-шынарлыг бооп хевирлеттинген турар;

Өөреникчилеринин билиинин предметтиг хевирлеттинген турары:

-Ыткыр,сымыранып,иштинде сөзүглелди бодунуң билип алыр шаа-биле дүрген номчууру.

-Сөзүглелдин хевирлерин литературлуг негелделерге дүүштүр(шын адалга, бижик демдектерин, логиктиг ударениени сагып)номчууру.

-Сөзүглелдин адынга болгаш бердинген чуруктарынга даянып, ооң утказын баш удур даап бодаары.

-Номчаан чүүлүнүн кол сөтеринге даянып, утказын бодунуң сөзү-биле дамчыдып билири.

-Болуушкуннарның болуп турар аайы-биле дес-дараалашкаан сагып чугаалаары.

-Сөзүглелди кезектерге утказының аайы-биле чарып,башкының дузазы-биле бөдүүн болгаш нарын план тургузуп, кезек бүрүзүнге база бүдүн сөзүглелге хамаарышкан айтырыгларны тургузуп билири.

- Номчаан чүүлүн долузу-биле, кысказы-биле, шилилгелиг, диалогтарны медээ домактары-биле солуп, чүвелерниң овор-хевири деңнеп, чугаалап билири.

-Номчуур номунуң титулдуг арынын, аннотациязын, эге база түңнел сөзүңге даяныры.

-Хереглээн номун алфавиттиг каталогтан тып, библиотекада бар номнарны ажыглап өөренири.

-Справочниктер, энциклопедиялар, уругларга хамаарышкан журналдарны ажыглап билири база кыска аннотацияларны сүмелээн номнарга тургузары.

- Номчаан материалында кол маадырларның мөзү-шынарларын кижиниң алдынар ужурлуг дүрүмнери-биле деңнээри.

Өөреникчилериниң чугаа чорудулгазының болгаш медээлер-биле ажылдаарынын (метапредметтиг) хевирлеттинген турары:

-утка болгаш дыл-домааның талазы-биле чедингир сөзүглелди үн доктаашкыны, интонация болгаш номчулганын дүргенин барымдаалап шын, медреселдиг, аянныг номчууру;

-таныш эвес сөзүглелди номчуурунун дургени 1 минутада 55-60 хире сөс;

- чогаалдың адынга болгаш аңаа хамаарыштыр чураан чуруктарга даянып алгаш, чогаалдың кол утказын тодарадып билири;

- чогаалдың темазынга, кол утказынга, идеязынга хамаарышкан монологтарны (үзүндүлери, абзацтарны) дыңналдыр номчууру, доктаадып алыры;

а) Хүн бүрүдө кылыр ажылдар (регулятивтиг) хевирлеттинери:

-өөренип турар эртеминиң тема, бөлүк аайы-биле кол сорулгаларын, утказын угаап билири;

- башкының удуртулгазы-биле бердинген даалгаларны кууседип өөренири;

-бот хыналданы, удур-дедир хыналданы болгаш бодунуң, эштериниң ажылын үнелеп билиринге өөренири;

-башкы-биле демниг ажылдажышкың үезинде чечен чогаалды өөренип шиңгээдип алырда чаа-чаа сорулгаларны салып билири;

-кылып турар ажылдарың ажыл үезинде болгаш ажыл соонда шын азы шын эвес кылып турарын боду сайгарып, шинчилеп билири;

-номчулга талазы-биле бодунуң ажылын планнап билири.

б) өөреникчилериниң эртемге сонургалын ханыладыры-биле чоруттунган ажылдарның түңнелинде (познавательный) хевирлеттинген турары:

-өөредилге даалгаларын күүседип турар үеде херек ужурлуг медээлерни немелде номнар, статьялар болгаш энциклопедиялардан тып билири;

-бодунуң назы-харынга дүүштүр янзы-буру словарьларга, справочниктерга даянып билири;

-дылдың негелдерин күүседирде янзы-бүрү схемаларны, модельдерни, символ- демдектерни ажыглап билири;

-белен таблицаларны,схемаларны,сөзүглелдерни немээри;

- Библиотека болгаш Интернет дузазы-биле херек билиглерни тып, ажыглап билири;

- аас болгаш бижимел чугааны шын болгаш медреселди-биле тургузуп билири;

- болуушкуннарны логиктиг (бодамчалыг) сайгарылгага даянып дамчыдып билири;

- алган медээлерни сайгарып, критикалап билири;

В) өөреникчилериниң бот-боттарының аразында харылзажырынга хамаарыштыр хевирлеттинген турар билиглери (коммуникативтиг):

-аас чугаага диалогту ажыглап билири;

-аңгы-аңгы бодалдарны өөренип, сайгарып билири болгаш чаңгыс ай түңнелге келиринге өөредири;

-бот туружун болгаш бодалын быжыглап чаңчыгары;

-билдинмес чүвелеринге айтырыгларны салып билири;

-коммуникативтиг сорулгаларны шийтпирлээринге дылдың аргаларын чедимчелиг ажыглаары;

-бөлүккө ажылдап өөренири; бодунун бодалындан аңгыда эжиниң узел-бодалын база дыңнап, үнелеп билири; туннел үндүрерде бодунуң бодалын тайылбырлап билири болгаш эш-өөрүнун узел-бодалы- биле деңнештирип билири;

- коммуникативтиг сорулгаларны дыңнакчыга тода, дорт, дес-дараалашкаа-биле медээни, билигни чедирери;

-удур-дедир хыналда үезинде бот-боттарынга дузаны үезинде чедирип билири болгаш коммуникативтиг сорулгаларны шийтпирлээринге дылдың аргаларын чедимчелиг ажыглаары;

- бөлүк-биле ажыл үезинде чогуур айтырыгларны салып билири.

2-ги класстын «Литературлуг номчулга» эртемнин календарь-тематиктиг планнаашкыны (неделяда 2 шак)

№	№	Темазы	Башкынын ажыл чорудулгазы	Оореникчинин ажыл чорудулгазы	УУД	Шаг ы	Ай хуну	
							план	факт
Экии, школа! - 2ш.								
1	1	С. Маршак «Календарьнын бирги хуну»; С.Сарыг-оол «Ном».	«Литературлуг номчулга» ному-биле таныштырар; Сентябрь 1- Билиглер хуну дээрзин беседа, шулуктерден билиндирер. Номнун ажыын, ону шын ажыглаар, камнаар деп билиндирер. Шулуктерни деннээр, оларнын домей чуулдерин хайгаарадыр.	Кичээлге белеткенир; Башкыны дыннаар; Кичээлдин сорулгазын, темазын илередир; Чаа состер-биле таныжар, башкыдан айтырыг салыр.	Личностуг: –номга хумагалыг, камныг, ынак болуру; езу-чурумга чагырткан, ужур-дурумну сагып билир кижизиг мозу – шынарлыг бооп хевирлеттинген турар; Регулятивтиг _ооренип турар эртемнин тема, болук аайы-биле кол сорулгаларын,утказын угаап билири; башкынын удуртулгазы-биле бердинген даалгаларны кууседип ооренири; Эртемге сонuurгалы (Познавательный) Башкынын салган айтырыынга аас-биле тода харыылап билири Коммуникативтиг: эштерин база башкыны дыннап билири	1		
2	2	К.Ондар «Ужук дою». Ар 6,7				1		
Ооренип оорен - бш.								
3	1	Ч. Кара-Куске «Арыг-силиг, чараш бижиир». Ар 9-11	Оореникчинин кичээлге беленин хынаар;	Кичээлге белеткенир; Башкыны дыннаар; Кичээлдин сорулгазын, темазын илередир;	Личностуг Аянынг номчуурунга белеткенир талазы-биле бот онаалганы башкыдан алгаш, улуг эвес созуглелди иштинде	1		
4	2	С.Сарыг-оол «Оореникчээ»				1		

5	3	С. Маршак «Школачы билип алзын» Ар. 13,14	Кичээлге сорулга салырынга дузалажыр;	Чаа состер-биле таныжар, бодунун ажылын унелээр, туннелди ундурер	медерелдиг номчуп билири; башкы-биле демниг	1		
6	4	Класстан дашкаар номчулга «Ногаан, кок болгаш кызыл карандаштар». Ар.15,16	Салдынган сорулгага дууштур кылыр ужурлуг ажылды планнап, хайгаарап, оон туннелинге чедеринин болдунар аргаларын тодарадып билирин ооредир.	созуглелде чугула утка илередир состу ун-биле (бедидип, чавызадып тургаш) ылгап билири;	ажылдажыышкын уезинде чечен чогаалды ооренип шингээдип алырда чаа-чаа сорулгаларны салып билири;	1		
7	5	С. Баруздин «Берге бодалга» Ар.17	Бацкы уругларнын кичээнгейин чаа билиглерни ажыдарынче угландырап. Билиг бурузу бодунуу – биле кандыг ажыктыгыл, амыдыралга канчаар хереглеттине бээрил деп чувени уруглар-биле сайгарар.	-медээ, айтырыг, кыйгырыг демдектерин барымдаалап, домактарнын аянын ун-биле дамчыдып билири.	кылып турар ажылдарын ажыл уезинде болгаш ажыл соонда шын азы шын эвес кылып турарын боду сайгарып, шинчилеп билири; ооредилгеже хаара тудары. Регулятивтиг: Номчаан чуулунун кол утказын билип алыры, дамчыдып билири; Номчаан чуулунун утказынга айтырыгларга харыылаары. Номчаан чуулунун кол маадырларынын аажы-чанын, кылган херектерин сайгарып, сагыш-сеткилин улежип билиринге ооредир. Эртемге сонuurгалы (Познавательный) бодунун назы-харынга дууштур янзы-буру словарьларга, справочниктерга даянып билири Коммуникативтиг: эштерин базаб ашкыны дыннап билири; бодунун бодалын илередип билири.	1		
8	6	Проект «Эртем чокта - эртен база дун». Ар.18	Проек деп чул уругларга ооредири;	Проект деп чул? Ону канчаар кылырыл? Проектинин планын.		1		

				сорулгазын шын тургузуп билири.			
Чылдын уелери. Годуг-догаа кузумейни- 3 ш.							
9	1	Б. Ховенмей «Куску хову». Ар.19,20	Оореникчинин кичээлге беленин хынаар;	Кичээлге белеткенир; Башкыны дыннар;	<p><i>Личностуг</i> –ооерилгеже хаара тудары; кичээлде бодун ап билири.</p> <p><i>Регулятивтиг</i> бот хыналданы, удур-дедир хыналданы болгаш бодунун, эштеринин ажылын унелеп билиринге ооренири; бодунун кылыр ужурлуг ажылын планап билири; салып алган сорулгаларын езугаар ажылын кылып база унелеп билири;</p> <p><i>Эртемге сонуургалы (Познавательный)</i> бодунун назы-харынга дууштур янзы-буру словарьларга, справочниктерга даянып билири</p> <p><i>Коммуникативтиг:</i>эштерин база башкыны дыннап билири; бодунун бодалын илередип билири</p>	1	
10	2	Г. Скребицкийни-биле «Кус». Ар.20,21	Кичээлге сорулга салырынга дузалажыр;	Кичээлдин сорулгазын, темазын илередир;		1	
11	3	В. Бианки «Сыйтылаа куске» (узунду) Ар.22,23	Ном-биле таныштырар; Онаалганын эге тайылбырын бээр Кус дугайында чогаалдар-биле таныштырар; медеделдиг номчулгазын сайзырадыр	Чаа состер-биле таныжар, бодунун ажылын унелээр, туннелди ундурер		1	
Улустун аас чогаалы. Тоолдар -12 ш.							
12	1	Улустун аас чогаалы. Тоолдар. Тыва улустун тоолу «Дилги биле Ала-Сааскан» ар. 25-29	Оореникчинин кичээлге беленин хынаар;	Башкынын айтырыгларынга харыылаар;	<p><i>Регулятивтиг</i> - башкы-биле демниг ажылдажыышкын узинде чечен чогаалды ооренип шингээдип алырда чаа-чаа сорулгаларны салып билири; кылып турар ажылдарын ажыл узинде болгаш ажыл соонда шын</p>	1	
13	2	Тыва улустун тоолу «Дилги биле Ала-Сааскан»	Кичээлге сорулга салырынга дузалажыр;	Бажынга онаалга кылганын туннээр;		1	
14	3	Тыва улустун тоолу «Инек-Сокпа»	Оюн аргазы-биле	Кичээлге оюн хевирлеринге киржир;		1	

		Ар.32-34	Сорулганы чедип алырынга дузалажыр. Библиотекалар, немелде номнар-биле ажылдаарын сумелээр	Рольдап ойнаар; Тоолдарны билип турарын туннээр. Улустун аас чогаалы биле авторлуг чогаалдарны ылгап билири. Диалогка киржип, бодунун бодалын илередири. Номчаан чуулунун утказынга айтырырларны салып ооренири. Номчаан созуглелинге ат чогаадып, созуглелдин авторун адап билири. Тоол, шулукту, чечен чугааны ылгап билири	азы шын эвес кылып турарын боду сайгарып, шинчилеп билири; - номчулга талазы-биле бодунун ажылын планнап билири. Личностуг - долгандыр турар дириг амытаннарга хумагалыг, камныг, ынак болуру; - езу-чурумга чагырткан, ужур-дурумну сагып билир кижизиг мозу – шынарлыг бооп хевирлеттинген турар; Эртемге сонuurгалы (Познавательный) - Библиотека болгаш Интернет дузазы-биле херек билиглерни тып, ажыглап билири; Коммуникативтиг :эштерин база башкыны дыннап билири; бодунун бодалын илередип билири			
15	4	«Хунажык Анай»ар.35-37				1		
16	5	Тыва улустун тоолу «Чаан биле Куске». Ар.38-40				1		
17	6	Тыва улустун тоолу «Ийи куске». Ар. 41,42				1		
18	7	Тыва улустун тоолу «Ийи куске». Ар. 41,42	1					
19	8	С. Пюрбю «Бора-Шиижек» Ар.43-45	Оореникчинин кичээлге беленин хынаар; Кичээлге сорулга салырынга дузалажыр; Оюн аргазы-биле Сорулганы чедип алырынга дузалажыр. Библиотекалар, немелде номнар-биле ажылдаарын сумелээр	Башкынын айтырырларынга харыылаар. Бажынга онаалга кылганын туннээр; Кичээлге оюн хевирлеринге киржир; Рольдап ойнаар; Тоолдарны билип турарын туннээр. Улустун аас чогаалы биле авторлуг чогаалдарны ылгап билири. Диалогка	Личностуг - долгандыр турар бойдуска хумагалыг, камныг,ынак болуру - езу-чурумга чагырткан, ужур-дурумну сагып билир кижизиг мозу – шынарлыг бооп хевирлеттинген турар; Эртемге сонuurгалы (Познавательный) - Библиотека болгаш Интернет дузазы-биле херек билиглерни тып, ажыглап билири;	1		
20	9	А. Шоюн «Селбер Койгунак» Ар.46-49				1		
21	10	К. Чуковский «Ылааш-Сээк»; Ар.50				1		
22	11	Г. Скребницкийни-биле «Коданнын аян-чоруу» Ар.51-55				1		
23	12	Г. Скребницкийни-биле «Коданнын аян-чоруу»				1		

		Ар.51-55		<p>киржип, бодунун бодалын илередири.</p> <p>Номчаан чуулунун утказынгаайтырыгларны салып ооренири.</p> <p>Номчаан созуглелинге ат чогаадып, созуглелдин авторун адап билири.</p> <p>Тоол, шулукту, чечен чугааны ылгап билири.</p>				
Чылдын уелери. Аккыр харлыг кыжым -5 ш.								
24	1	Е. Танова «Кышкы ыржыгаш»	<p>Оореникчинин кичээлге беленин хынаар;</p> <p>Кичээлге сорулга салырынга дузалажыр;</p> <p>Оюн аргазы-биле Сорулганы чедип алырынга дузалажыр.</p>	<p>Башкынын айты рыгларынга харыылаар.</p> <p>Бажынга онаалга кылганын туннээр;</p> <p>Кичээлге оюн хевирлеринге киржир; тывызыктар тывары;</p>	<p>Личностуг:</p> <p>Башкы биле болгаш эш-оору-биле куусеткен ажылын шын туннээри. Эштежип ажылдаарынга ооренир.</p> <p>Бодун ангы-ангы рольдарга кириштирер (удуртур, кууседир)</p> <p>Номнун тускай айтып каан демдектерин, словарьдан херек состерни шын тодарадып, тып ооредир.</p> <p>Бодунун бодалын аас- биле болгаш бижимел- биле шын, дес- дараалаштыр тодарадыр</p> <p>Регулятивтиг:</p> <p>-Долгандыр турар хурээлелди хайгаарап, бойдустун уелеринин оскерилгелерин хайгаарап, эскерип билири, оон дугайында улуг эвес чугаа тургузуп билири; -номчаан чуулунге хамаарыштыр айтырыгларга харыы берип , утказын чугаалап, кол бодалды илередип билири;</p>	1		
25	2	Шулук К. Ондар «Харжыгаш»				1		
26	3	Ч. Ондар «Чаа чылдын йорээли» Ар. 59,60				1		
27	4	С. Михалков «Чаа чылда» ар. 61				1		
28	5	Класстан дашкаар номчулга «Кыш дугайында шулуктер»				1		

					<i>Коммуникативтиг:</i> эштерин база башкыны дыннап билири; бодунун бодалын илередип билири			
Тос чузун малмайны – 4шак								
29	1	С. Сарыг-оол «Бызаа»; «Бодаган» Ар.63-65	Оореникчинин кичээлге беленин хынаар;	Угааннын улаштыр сайзыраарынга болгаш эки билиг чедип алырынга номчулганын ужур – дузалыын билиндирер. Бодунун делегейин болгаш долгандыр турар хурээлел-биле таныжып алырынга номчулганын эргежок чугулазын билиндирер. Дириг амытаннар дугайында уругларнын сагыш човаашкыны. Бодунун билиин сайгарып, куусеткен ажылын шын унелеп, демдек салып билиринге тускай аргаларны башкынын дузазы-биле чогаадыр Ном ажыглаарынга чанчыктырар; дылга сонuurгалын , номчулга болгаш билиглерже чуткулун хайныктырар	<i>Личностуг:</i> медеделдиг номчулгазын сайзырадыр; <i>Регулятивтиг:</i> -Аянынг номчуурунга белеткенир талазы-биле бот онаалганы башкыдан алгаш, улуг эвес созуглелди иштинде медеделдиг номчуп билири; <i>Эртемге сонuurгалы (Познавательный)</i> бодунун назы-харынга дууштур янзы-буру словарьларга, справочниктерга даянып билири	1		
30	2	С.Сарыг-оол «Кулун»; «Халбынмай» Ар. 66,67	Кичээлге сорулга салырынга			1		
31	3	С.Сарыг-оол «Анай»; К-Э. Кудажы «Анайжыгаш»68,69	дузалажыр; Оюн аргазы-биле Сорулганы чедип алырынга дузалажыр.			1		
32	4	Ч. Кара-Куске «Анайларым»; Ю. Кюнзегеш «Узер хуна» Ар. 70-72	Дириг амытаннар дугайында тоолдар-биле таныштырар;			1		
Арыг-шевер - кадыкшылдын ундезини -4 ш.								
33	1	Бистин проективис. «Тос чузун малымайны» Ар. 73		Проект деп чул? Ону канчаар кылырыл? Проектинин планын. сорулгазын шын тургузуп билири.		1		

34	2	Л. Чадамба «Арыг-шевер»	Оореникчинин кичээлге беленин хынаар;	Созуглелдин утказынга дууштур интонацияны шын сагып, меделдиг, аянын номчууру.	<p>Личностуг: -арыг-силиг чоруктун кадыкшылга ужур-дузазын билири; -созуглелдин кол утказын билири;</p> <p>Регулятивтиг -спорттун кадыкшылга ужур-дузазы; -бодунун кадыынга хумагалыг болуру; -чогаалдын состеринге даянып монолог чугааны тургузуп билири</p> <p>Эртемге сонургалы (Познавательный) Бодунун бодалын дес-дараалаштыр аас-биле болгаш бижимел – биле дамчыдып билири;</p>	1		
35	3	К. Чуковский «Чунар херек». Ар. 75	Кичээлге сорулга салырынга дузалажыр;	Номчулганын ангы-ангы аргалары; созуглелди кезектерге чарары; ажылын унелеп билири.		1		
36	4	Класстан дашкаар номчулга «Былчак хавактыг Федя» Ар. 76-78	Оюн аргазы-биле Сорулганы чедип алырынга дузалажыр. Арыг-силиг болурунга ооредир;			1		
Улус аразындан ие караа чымчак - 2ш.								
37	1	Л. Чадамба «Март сези». Ар.79	Оореникчинин кичээлге беленин хынаар;	Башкыны дыннаар. Башкынын айтырыгларынга харыылаар.	<p>Личностуг: Ада-иенин созун ургулчу дыннап чоруурунга кижизидер; ада-иезин унелеп билири;</p> <p>Регулятивтиг: -Долгандыр турар хурээлелди хайгаарап, бойдустун уелеринин оскерилгелерин хайгаарап, эскерип билири, оон дугайында улуг эвес чугаа тургузуп билири; -номчаан чуулунге хамаарыштыр айтырыгларга харыы берип , утказын чугаалап, кол бодалды илередип билири;</p> <p>Эртемге сонургалы: (Познавательный)</p>	1		
38	2	А.Даржай «Ава» Ар.80	Кичээлге сорулга салырынга дузалажыр; Бодунун азы эштеринин кылган частырыгларын шугумчулелдиг езу-биле эскерип билер, ол частырыглардан чайлап ооренир чорукка уругларны ооредир.	Бажынга онаалга кылганын туннээр; Кичээлге оюн хевирлеринге киржир; тывызыктар тывары;		1		

					<p>-номчаан чуулунге хамаарыштыр айтырыгларга харыы берип , утказын чугаалап, кол бодалды илередип билири;</p> <p>-чогаалдын киржикчилеринин кылып турар чуулдеринин унелеп,чылдагаанын тайылбырлап шыдаптары;</p> <p>Коммуникативтиг:эштерин база башкыны дыннап билири; бодунун бодалын илередип билири</p>				
Чылдын. уелери. Хоглуг чазым- 3 ш.									
39	1	С.Сарыг-оол «Чаагай час» Ар.82	Оореникчинин кичээлге беленин хынаар;	- частын баштайгы демдектерин амыдыралдан хайгаарап, авторнун состерин кириштирип тургаш монолог чугааны туругзары;	Личностуг: долгандыр турар бойдуска хумагалыг, камныг,ынак болуру;	1			
40	2	С. Пюрбю «Час келди»; В. Бианкинии-биле «БЯштарнын байырлалы» Ар.84,85	Кичээлге сорулга салырынга дузалажыр; Салдынган сорулгага дууштур кылыр	ужурлуг ажылды планнап, хайгаарап, оон туннелинге чедеринин болдунар аргаларын тодарадып билирин ооредир.	литератураны уран-чуулдун янзы-буру хевирлери-биле холбаары;	- езу-чурумга чагырткан, ужур-дурумну сагып билир кижизиг мозу – шынарлыг бооп хевирлеттинген турар	1		
41	3	Класстан дашкаар номчулга В. Бианкинии-биле «Уш час» Ар. 86-88	Салдынган сорулгага дууштур кылыр ужурлуг ажылды планнап, хайгаарап, оон туннелинге чедеринин болдунар аргаларын тодарадып билирин ооредир. Башкы уругларнын кичээнгейин чаа билиглерни ажыдарынче угландырап		Регулятивтиг: -Долгандыр турар хурээлелди хайгаарап, бойдустун уелеринин оскерилгелерин хайгаарап, эскерип билири, оон дугайында улуг эвес чугаа тургузуп билири;	1			
					-номчаан чуулунге хамаарыштыр айтырыгларга харыы берип , утказын чугаалап, кол бодалды илередип билири;				
					Эртемге сонuurгалы: (Познавательный) -номчаан чуулунге хамаарыштыр айтырыгларга харыы берип , утказын чугаалап, кол бодалды илередип билири;				

					-чогаалдын киржикчилеринин кылып турар чуулдеринин унелеп, чылдагаанын тайылбырлап шыдаптары; Коммуникативтиг: эштерин база башкыны дыннап билири; бодунун бодалын илередип билири.			
Улустун аас чогаалынын биче хевирлери -7 ш.								
42	1	Тывызыктар. Тывызыктажырынын чуруму ар. 89-92	Оореникчинин кичээлге беленин хынаар;	Созуглелдин утказынга таарышкан улегер домактарны тып ооренир.	Личностуг: улустун аас чогаалынын биче хевирлеринге ынак болуру. Регулятивтиг: ооренип турар эртемнин тема, болук аайы-биле кол сорулгаларын,утказын угаап билири; башкынын удуртулгазы-биле бердинген даалгаларны кууседип ооренири Эртемге сонuurгалы: (Познавательный) Созуглелге даянып алгаш чурукта Чувенин даштыкы хевирин , аажычанын аас-биле чуруп билири. Аас чогаалынын хевирлерин ылгап билири. Тоолду тускай аян-биле номчуп билири. Тывызыктын болгаш улегер домактын утказын тайылбырлап билири.	1		
43	2	А.Шоюн «Тып корунерем, уруглар».«Бойдустун бир хуулгаазыны»; «Тыва эт». Ар. 93-94	Кичээлге сорулга салырынга дузалажыр;	Номчаан чуулун сайгарып турда бодунун бодалын шыныы, тода илередип билири.		1		
44	3	А.Шоюн «Тыва эт»; «Чылдын бир эргилдези»; «Дорт даванныг шынчы оннук» Ар.94,95	Салдынган сорулгага дууштур кылып уjurлуг ажилды планнап, хайгаарап, оон туннелинге чедеринин болдунар аргаларын тодарадып билирин ооредир.	Номчаан чуулунун утказынга айтырырларга харыылаары.		1		
45	4	О. Сувакпит «Тывар сен бе?» Ар.95	Бацкы уругларнын кичээнгейин чаа билиглерни	Номчаан чуулунун кол маадырларынын аажычанын, кылган херектерин сайгарып, сагыш-сеткилин улежип билиринге ооредир		1		
46	5	Л.Чадамба «Кым-дыр мен?»». Ар.97	ажыдарынче угландыраp. Когудуглер деп чул			1		
47	6	Когудуглер. Уругларнын ырылары. Ар.98,99	дээрзин уругларга ооредири.			1		
48	7	Проект «Тывызыктар болгаш улегер домактар» ар. 101	Проек деп чул уругларга ооредири;	Проект деп чул? Ону канчаар кылырыл? Проектинин планын.		1		

				сорулгазын шын тургузуп билири.				
Бистин бичии оннуктеривис- 5ш.								
49	1	Ю.Кюнзегеш «Койгунак». Ар 102	Оореникчинин кичээлге беленин хынаар; Кичээлге сорулга салырынга дузалажыр;	Кичээлге белен болурунга бодун белеткээр; Даалгаларны кууседир; -Аянныг номчурунга белеткенир талазы-биле бот онаалганы башкыдан алгаш, улуг эвес созуглелди иштинде медерелдиг номчуп билири	Личностуг: долгандыр турар бойдуска хумагалыг, камныг,ынак болуру; - езу-чурумга чагырткан, ужур-дурумну сагып билир кижизиг мозу – шынарлыг бооп хевирлеттинген турар Регулятивтиг: -Долгандыр турар хурээлелди хайгаарап, бойдустун уелеринин оскерилгелерин хайгаарап, эскерип билири, оон дугайында улуг эвес чугаа тургузуп билири; -номчаан чуулунге хамаарыштыр айтырыгларга харыы берип , утказын чугаалап, кол бодалды илередип билири; Эртемге сонуургалы: (Познавательный) -номчаан чуулунге хамаарыштыр айтырыгларга харыы берип , утказын чугаалап, кол бодалды илередип билири; -чогаалдын киржикчилеринин кылып турар чуулдеринин унелеп, чылдагаанын тайылбырлап шыдаптары; Коммуникативтиг: эштерин база башкыны дыннап билири; бодунун бодалын илередип билири	1		
50	2	А. Пушкин «Кушкаш» Ар.103	Салдынган сорулгага дууштур кылыр ужурлуг ажылды планнап, хайгаарап, оон туннелинге чедеринин болдунар аргаларын тодарадып билирин ооредир. Бацкы уругларнын кичээнгейин чаа билиглерни ажыдарынче угландырап			1		
51	3	Класстан дашкаар номчулга «Шиижек оглу» ар 104-106				1		
52	4	М. Пришвинии-биле «Чараа-чечен»; Ар. 107				1		
53	5	М. Пришвинии-биле «Дилгинин чеми » Ар. 109				1		

Тоогу болгаш тоолчургу чугаалар- 3 ш.

54	1	Тоогу чугаалар. Мечи сылдыс. Инек буурээ. Ар.111-113	Оореникчинин кичээлге беленин хынаар;	Созуглелдин утказынга дууштур интонацияны шын сагып, меделдиг, аянынг номчууру.	<i>Регулятивтиг</i> - башкы-биле демниг ажылдажыышкын узинде чечен чогаалды ооренип шингээдип алырда чаа-чаа сорулгаларны салып билири; кылып турар ажылдарын ажыл узинде болгаш ажыл соонда шын азы шын эвес кылып турарын боду сайгарып, шинчилеп билири;- номчулга талазы–биле бодунун ажылын планнап билири. <i>Личностуг</i> - долгандыр турар бойдуска хумагалыг, камныг, ынак болуру; - езу-чурумга чагырткан, ужур-дурумну сагып билир кижизиг мозу – шынарлыг бооп хевирлеттинген турар; <i>Эртемгесонуургалы(Познавательный)</i> - Библиотека болгаш Интернет дузазы-биле херек билиглерни тып, ажыглап билири;	1		
55	2	Куу, Рак болгаш шортан. Ар.114	Кичээлге сорулга салырынга дузалажыр;	Номчулганын ангы-ангы аргаларын билири; созуглелди кезектерге чарары		1		
56	3	Адазы болгаш оолдары. Ар.115 «Айбаангы». Ар.116	Салдынган сорулгага дууштур кылыр ужурлуг ажылды планнап, хайгаарап, оон туннелинге чедеринин болдунар аргаларын тодарадып билирин ооредир. Башкы уругларнын кичээнгейин чаа билиглерни ажыдарынче угландырап			1		

Ойнаксанчыг оюннарым- 3 ш.

57	1	К. Ондар «Ойнап чору». Ар. 118 Матпаадыр. Ар. 119	Оореникчинин кичээлге беленин хынаар;	Кичээлге белен болурунга бодун белеткээр;	<i>Личностуг:</i> Ада-инин созун уруглчу дыннап чоруурунга кижизидер; ада-иезин унелеп билири; <i>Регулятивтиг:</i> -Долгандыр турар хурээлелди хайгаарап, бойдустун уелеринин оскерилгелерин хайгаарап,	1		
58	2	Класстан дашкаар номчулга «Хоокуй хокпештер ужун мегелепкеним»121-123	Кичээлге сорулга салырынга дузалажыр;	-Аянынг номчуурунга белеткенир талазы-биле бот онаалганы башкыдан алгаш, улуг эвес		1		

59	3	А. Гайдар «Тимур болгаш оон командазы». Ар.124	Салдынган сорулгага дууштур кылыр уjurлуг ажылды планнап, хайгаарап, оон туннелинге чедеринин болдунар аргаларын тодарадып билирин ооредир. Бацкы уругларнын кичээнгейин чаа билиглерни ажыдарынче угландырап	созуглелди иштинде медреселдиг номчуп билири	эскерип билири, оон дугайында улуг эвес чугаа тургузуп билири; -номчаан чуулунге хамаарыштыр айтырыгларга харыы берип , утказын чугаалап, кол бодалды илередип билири; Эртемге сонургалы: (Познавательный) -номчаан чуулунге хамаарыштыр айтырыгларга харыы берип , утказын чугаалап, кол бодалды илередип билири; -чогаалдын киржикчилеринин кылып турар чуулдеринин унелеп, чылдагаанын тайылбырлап шыдаптары; Коммуникативтиг: эштерин база башкыны дыннап билири; бодунун бодалын илередип билири	1			
Оске чоннарнын аас чогаалы - 2 ш.									
60	1	Эн эки белек. Узбек улустун тоолу. Ар.126,127	Оореникчинин кичээлге беленин хынаар;	Созуглелге даянып алгаш чурукта Чувенин даштыкы хевирин ,аажы-чанын аас-биле чуруп билири. Аас чогаалынын хевирлерин ылгап билири. Тоолду тускай аян-биле номчуп билири. Тывызыктын болгаш улегер домактын утказын тайылбырлап билири.	Регулятивтиг_ - башкы-биле демниг ажылдажыышкын уезинде чечен чогаалды ооренип шингээдип алырда чаа-чаа сорулгаларны салып билири; кылып турар ажылдарын ажыл уезинде болгаш ажыл соонда шын азы шын эвес кылып турарын боду сайгарып, шинчилеп билири Эртемге сонургалы: (Познавательный) Ооредилгени медреселдиг, сорулгалыг болгаш амыдырал – биле харылзаалыг кылдыр	1			
61	2	Уш угбашкы. Татар улустун тоолу Ар.128-130	Кичээлге сорулга салырынга дузалажыр; Салдынган сорулгага дууштур кылыр уjurлуг ажылды планнап, хайгаарап, оон туннелинге чедеринин болдунар аргаларын тодарадып билирин ооредир.			1			

			Бацкы уругларнын кичээнгейин чаа билиглерни ажыдарынче угландыраар		тургузар. Бодунун билиин сайгарып, куусеткен ажылын шын унелеп, демдек салып билиринге тускай аргаларны башкынын дузазы-биле чогаадыр.			
Чонум чаагай езу-чанчылдары- 1 ш.								
62	1	О. Саган-оол Анчынын чугаазы Ар.132,133	Оореникчинин кичээлге беленин хынаар; Кичээлге сорулга салырынга дузалажыр; Салдынган сорулгага дууштур кылыр уjurлуг ажылды планнап, хайгаарап, оон туннелинге чедеринин болдунар аргаларын тодарадып билирин ооредир. Бацкы уругларнын кичээнгейин чаа билиглерни ажыдарынче угландыраар	Башкынын чугаазын дыннаар; айтырыгларга долу тода харыыны бээри; Коллективтиг сайгарылганы кылыры; Бодунун бодалын аас- биле болгаш бижимел- биле шын, дес-дараалаштыр тодарадыр	Личностуг: Башкы биле болгаш эш-оору-биле куусеткен ажылын шын туннээри. -Долгандыр турар хурээлелди хайгаарап, бойдустун уелеринин оскерилгелерин хайгаарап, эскерип билири, оон дугайында улуг эвес чугаа тургузуп билири; Регулятивтиг: Ооредилгенин утказын, ажыктыын медреселдиг сайгарып билири. Онаалга, даалга бурузунун улам ханылап, нарыыдап оорарын хайгаараарынче кичээнгейни угландыраар. Эртемге сонuurгалы: (Познавательный) Чаа чуулду дилеп тывары; кылган ажылын унелеп билири;	1		
Чылдын уелери. Чараш чайым -6 ш.								
63	1	Э. Кечил-оол «Чечектерим» Ар. 135	Оореникчинин кичээлге беленин хынаар;	Башкынын чугаазын дыннаар; айтырыгларга долу тода харыыны бээри;	Личностуг: Башкы биле болгаш эш-оору-биле куусеткен ажылын шын туннээри. -Долгандыр турар хурээлелди хайгаарап, бойдустун уелеринин оскерилгелерин хайгаарап, эскерип билири, оон дугайында улуг эвес чугаа тургузуп билири;	1		
64	2	С.Сурун-оол «Диин оглу» ар. 136	Кичээлге сорулга салырынга	Коллективтиг сайгарылганы кылыры;		1		
65	3	С.Сурун-оол «Элик» Ар. 138	дузалажыр;	Бодунун бодалын аас- биле болгаш бижимел- биле		1		
66	4	Класстан дашкаар номчулга Тыва	Салдынган сорулгага дууштур кылыр	шын, дес-дараалаштыр тодарадыр		1		

		дугайында чогаалдар номчуур.	ужурлуг ажылды планнап, хайгаарап, оон туннелинге чедеринин болдунар аргаларын тодарадып билирин ооредир. Бацкы уругларнын кичээнгейин чаа билиглерни ажыдарынче угландырап		<p>Регулятивтиг: Ооредилгенин утказын, ажыктыын медеделдиг сайгарып билири.</p> <p>Онаалга, даалга бурузунун улам ханылап, нарыыдап оарын хайгаараарынче кичээнгейни угландырап.</p> <p>Эртемгесонуургалы: (Познавательный)</p> <p>Чаа чуулду дилеп тывары; кылган ажылын унелеп билири;</p> <p>Коммуникативтиг: эштерин база башкыныдыннап билири; бодунун бодалын илередип билири;</p>					
67	5	Проект «Чайгы дыштанылга» ар.140						1		
68	6	Чайгы онаалгалар.						1		